

**TÜRKİYE – AVRASYA,
YURT DIŞI YATIRIMLAR VE
SEKTÖREL İŐ KONSEYLERİNİN
T.C. TİCARET BAKANIMIZ
SAYIN RUHSAR PEKCAN İLE
BULUŞMASI**

15 Mayıs 2020

TÜRKİYE – AVRASYA, YURT DIŞI YATIRIMLAR VE SEKTÖREL İŞ KONSEYLERİNİN T.C. TİCARET BAKANIMIZ SAYIN RUHSAR PEKCAN İLE BULUŞMASI

15 Mayıs 2020

Türkiye – Avrasya İş Konseyleri:

- Mithat YENİGÜN Türkiye-Avrasya İş Konseyleri Koordinatör Başkanı / Türkiye-Rusya İş Konseyi Başkanı
- Cengiz GÜL Türkiye-Avrasya İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı / Türkiye-Moğolistan İş Kon. Bşk.
- İzzet EKMEKÇİBAŞI Türkiye-Avrasya İş Konseyleri Koordinatör Bşk. Yard. / Türkiye-Özbekistan İş Kon.Bşk.
- Halil AVCI Türkiye-Avrasya İş Konseyleri Koordinatör Başkan Yardımcısı / Türkiye-Türkmenistan İş Kon. Bşk.
- Süleyman CİLİV Türkiye – Afganistan İş Konseyi Başkanı
- Selçuk AKAT Türkiye – Azerbaycan İş Konseyi Başkanı
- Yılmaz SOYCAN Türkiye – Belarus İş Konseyi Başkanı
- Cemal YANGIN Türkiye – Gürcistan İş Konseyi Başkanı
- Yüksel YILDIRIM Türkiye – Kazakistan İş Konseyi Başkanı
- Aydın MİSTAÇOĞLU Türkiye – Kırgızistan İş Konseyi Başkanı
- Sinan BORA Türkiye - Moldova İş Konseyi Başkanı
- Cihangir Fikri SAATÇİOĞLU Türkiye – Tacikistan İş Konseyi Başkanı
- Ruşen ÇETİN Türkiye – Ukrayna İş Konseyi Başkanı

Dünya Türk İş Konseyi (DTİK):

Ali Galip Savaşır DTİK Avrasya Bölge Komitesi Başkanı

Sektörel İş Konseyleri:

- Prof. Dr. İrfan GÜNDÜZ Sektörel İş Konseyleri Koordinatör Başkanı / Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Bşk.
- Turgut ERKESKİN Lojistik İş Konseyi Başkanı
- Dr. Reşat BAHAT Sağlık İş Konseyi Başkanı
- Munis ÖZER Uluslararası Teknik Müşavirlik İş Konseyi Başkanı

Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi:

- Abdullah ÇEREKÇİ Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı

TOPLANTI NOTU

15 Mayıs 2020 tarihinde DEİK Başkanı Sayın Nail Olpak moderatörlüğünde, Türkiye – Avrasya, Yurt Dışı Yatırımlar ve Sektörel İş Konseyleri Başkanlarının T.C. Ticaret Bakanımız Sayın Ruhsar Pekcan ile bir araya geldiği toplantı düzenlendi. 188 kişinin katılımı ile gerçekleştirilen toplantıda COVID – 19 sürecinde ve sonrasında Avrasya ülkeleri ile ticari ve ekonomik işbirliğimizin geliştirilmesi olanakları ele alındı. Toplantıda salgından doğrudan etkilenen lojistik, sağlık, eğitim hizmetleri ve uluslararası teknik müşavirlik sektörlerinde faaliyet gösteren firmalarımızın sorunları ve bunların çözümüne yönelik atılması gereken adımlarla yurtdışı yatırımlar konusunda yaşanan gelişmeler ve fırsatlar masaya yatırıldı.

RUHSAR PEKCAN

T.C. Ticaret Bakanı

Sayın DEİK Başkanım, İş Konseyi Başkanlarım,

Bugün sizlerle videokonferans yoluyla bir araya gelmiş bulunuyoruz. COVID-19 süreci bize dijitalleşme ve bunu iyi kullanabilmenin ne kadar önemli olduğunu da öğretti. Bir günde yüzlerce iş insanı ile görüşme imkanı buluyoruz. Gerek yurtiçi gerekse de uluslararası görüşmelerimizi yoğun bir şekilde sürdürmek suretiyle, bu süreci en iyi şekilde yönetmek için gayret ediyoruz.

Bugün Avrasya iş konseylerimizle beraberiz, öğleden sonra da TMB üyeleri ile bir webinar gerçekleştireceğiz. Bu kritik günlerde hep beraber görüş alış verişinde bulunuyoruz. Toplantılarımıza ilgili ülkelerdeki Ticaret Müşavirleri ve Ataşelerimiz, Bakanlığımızın üst düzey bürokratları ve Genel Müdürler de iştirak ederek, gerekli durumlarda katkı sağlıyorlar.

Bakanlık görevine geldiğim günden itibaren istişare konusuna çok önem veriyoruz. DEİK Başkanı Sayın Nail Olpak ve diğer sivil toplum kuruluşları (STK) Başkanlarının üyesi olduğu bir İstişare Kurulumuz var. COVID-19 sürecinde 3 kez kendileriyle videokonferans yoluyla bir araya geldik. STK Başkanlarımız firmalarımızın talep ve önerilerini bize iletiyorlar. Biz de gerek kendi Bakanlığımız gerekse de diğer Bakanlıklarla ilgili taleplerinizi yakın takip ederek, sonuçlandırmak için büyük gayret sarf ediyoruz.

COVID-19 sürecinde Sağlık Bakanımıza ve şahsında bütün sağlık çalışanlarımıza teşekkür borçluyuz. Sayın Cumhurbaşkanımızın öngörüsü ile sağlık sistemimizin ve sağlık altyapımızın bu kadar güçlü kurulmuş olması bizi diğer ülkelerden ayırtırdı. Pandemi sürecinin ardından ekonomik ve

ticari alanda da gösterdiğimiz dinamizm ve ivmelenme ile, sizlerin ve bizlerin işbirliği ile bu süreci başarılı bir şekilde atlatılabileceğimize ümit ediyoruz. Bütün bu görüşmelerimiz ve istişarelerimizde hedeflediğimiz temel konu sizlerin öngörülerini alabilmek, önerileriniz doğrultusunda projeler üretebilmek ve önlemler alabilmektir.

COVID-19 sağlık açısından olduğu kadar, dünyadaki ekonomik hayatı da çok etkiledi. Uluslararası Para Fonu (IMF) 6 Nisan 2020 tarihinde küresel ekonominin yüzde 3 oranında küçüleceği öngörüsünde bulunurken, geçtiğimiz haftalarda bu rakamın aşağı yönlü revize edilebileceği ifade edildi. Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) de dünya ekonomisi için iyimser senaryoya göre yüzde 2,5, kötümser tahminlere göre ise yüzde 8,8 oranında küçülme tahminini paylaştı. IMF Avrupa Birliği (AB) için küçülme tahminini yüzde 7,1, Amerika Birleşik Devletleri (ABD) için ise yüzde 5,9 olarak açıkladı. DTÖ ayrıca Asya ülkelerinin yüzde 7,1, IMF de Türkiye'nin yüzde 5 oranında ekonomik daralma yaşayacağı öngörüsünde bulundu. Bundan da öte, DTÖ küresel ticaretin 2020 yılında yüzde 12,9 oranında gerileyeceğini, olumsuz koşullar uzun süre devam ederse bu oranın yüzde 31,9'a çıkacağını açıkladı.

Bütün bu rakam ve değerlendirmelere bakıldığında, gerek ülkeler gerekse de uluslararası kurum ve kuruluşların salgının ekonomik etkileri konusunda nicelik anlamında net öngörülerde bulunamadıklarını görebiliriz. Bu çerçevede, diğer ülkelerden olumlu anlamda nasıl ayrışabileceğimizin değerlendirmesini birlikte yapmamız lazım.

Aslında 2019'u başarılı bir yıl olarak kapattık. Küresel emtia fiyatları 2019 yılında yüzde 8,3 oranında düşüş gösterdi. Bizim ihracatımız miktar bazında yüzde 6,5 artmasına rağmen değer bazında bu artış yüzde 2,1 olarak gerçekleşti. Bu sonuçla dünyada ihracatı en çok artan ilk 50 ülke arasında 8'inci sıraya yerleştik. İçinde bulunduğumuz yılın Ocak – Şubat döneminde de yüzde 4,1 oranında ihracat artışı ile dünyada ihracatı en fazla artış gösteren 50 ülke arasında 9'uncu olduk.

Fakat Mart ayına gelindiğinde bu tablonun değiştiğini görüyoruz. Nitekim, Mart ayında ihracatımız yüzde 17,8 oranında azalırken, Nisan ayında düşüş yüzde 41,4'e çıktı. Nisan verilerine göre Fransa'ya ihracatımız yüzde 66, İspanya'ya yüzde 60, İtalya'ya yüzde 51, İngiltere'ye yüzde 58, Belçika'ya yüzde 50, Almanya'ya yüzde 36, Irak'a yüzde 35, ABD'ye yüzde 25 oranında geriledi.

Bu dönemde dijital ekonominin ne kadar önemli olduğunu daha iyi anlamış olduk. Bakanlık olarak bu yönde ciddi adımlar atmıştık, bu çalışmaların sonuçlarını görüyoruz ve iş dünyasından olumlu geri dönüşler alıyoruz. Dijital ve elektronik gümrük uygulamalarımızla dış ticaret yapan firmalarımız bu dönemde gümrüklere uğramadan yerinde gümrükleme, varış öncesinde gümrükleme ve kağıtsız gümrük uygulamaları ile işlemlerini gerçekleştirebildiler.

Avrupa'dan gelen ATR menşe belgelerini elektronik ortamda bir süredir kabul etmemize rağmen, kendileri sistemlerinin henüz hazır olmadığı gerekçesiyle bizim sevk evraklarımıza aynı uygulamayı yapmaktan kaçınıyorlardı. Halbuki bizim evraklarımız QR kodu ile güvence altına alınmıştır. Pandemi sürecinde AB bu konudaki tavrını olumlu yönde değiştirdi ve iş insanlarımızın Avrupa'ya yaptıkları sevkıyatlarda da gümrüklere gitmelerine gerek kalmadı. Bu uygulamanın pandemi bittikten sonra da devam etmesini amaçlıyoruz ve bu konuda çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Yine bu dönemde sanal fuar ve sanal ticaret heyet uygulamalarımızı devreye aldık. 11 Mayıs 2020 tarihinde Kolombiya'da başarılı bir sanal ticaret heyeti organizasyonu gerçekleştirdik. Önümüzdeki dönemde sırasıyla demir çelik ve demir dışı metaller, doğaltaş, gıda, ev ve mutfak eşyaları ve plastik sektörlerinde ABD, Meksika, Polonya ve Şili'ye sanal ticaret heyetleri düzenleyeceğiz.

Salgın döneminde alternatif lojistik modlarının ne kadar önemli olduğunu da gördük. Dış ticaretimizde karayolu ağırlıklı yer tutmaktadır, ama sınır kapılarının kapanması ile bu konuda yaşanan zorluklar bizi temassız ticarete yöneltti. Bu çerçevede, başta UND olmak üzere, lojistik sektörümüzün bütün paydaşlarına gösterdikleri özveri ve işbirliği için teşekkür ediyorum. Habur sınır kapısında ilk günlerde günlük 7 araç, ilk hafta 300 araçla başlayarak, günlük 1576 araca kadar çıktık. Pandemi öncesi dönemde bu rakam 1600'dü. Aynı şekilde Kapıkule'de de bu uygulamayı yaptık. Kapıköy'de İran'la olan ticaretimizde tampon bölgemiz olmadığı için, burada demiryolu üzerinden nakliemizi gerçekleştirdik. Kapıköy'de bu yılın Ocak – Şubat döneminde 280 vagon ortalaması varken, Nisan ayında bu rakam 1800 vagona çıktı.

Bu dönemde Bakü – Tiflis – Kars demiryolunu da çok daha verimli kullanmaya başladık. Ocak ayında 121 vagon olan 4.200 tonluk taşıma hacmini Nisan ayında 443 vagonla 27.113 tona çıkardık. Özellikle Avrasya coğrafyasında bundan

böyle Bakü – Tiflis – Kars demiryolu hattını daha verimli kullanarak kota ve geçiş ücretleriyle ilgili sorunları çözmeyi hedefliyoruz. Bu alanda paydaşlarımızla da işbirliği yapıyoruz. Türk Konseyi Ekonomi ve Ticaret Bakanları ile 6 Mayıs 2020 tarihinde bir araya gelerek onlarla da bu konudaki görüşlerimizi paylaştık. Bundan sonra demiryolu ile ticarete ağırlık vermeliyiz.

Yine bu dönemde günde bir sefer yapan Çerkezköy – Plovdiv demiryolu hattımızın sefer sayısını 2'ye çıkardık. Romanya'ya Karasu – Köstence Ro-Ro seferini ekledik. Ayrıca, İtalya ve Fransa ile de insansız ve çekicisiz olmak üzere Ro-Ro seferlerimiz devam etti.

Bu süreçte sizlerin de bildiği gibi, dahilde işleme izin belgelerinin sürelerini uzattık. Yetkilendirilmiş yükümlü statüsünü haiz firmalarımıza ek kolaylıklar sağladık. Sayın Cumhurbaşkanımız Ekonomik İstikrar Kalkanı paketi çerçevesinde firmalarımızın vergi, SGK ve stopaj primlerinin ötelenmesi, finansal desteklere daha kolay ulaşabilmesi ve istihdamın korunmasına yönelik destekler açıkladılar. Ayrıca, Eximbank kanalıyla kredi geri ödemelerinde vade uzatımı yapıldı. Eximbank 678 milyon dolarlık sendikasyon kredisi anlaşması imzaladı, Eximbank'ın kaynağının bulunması aynı zamanda ihratçının da kaynağının olması demektir.

Kafkasya, Kuzey Karadeniz, Hazar, Orta Asya bölgeleri toplam 25 milyon kilometrekarelik alanda 300 milyon nüfus barındırmaktadır. Bu ülkelerin toplam milli geliri 23,2 trilyon dolar, ticaret hacmi de yaklaşık 1 trilyon dolardır. Ama maalesef, bu ticaret hacminde kendi aralarındaki ticaretin payı arzu edilen seviyenin çok altındadır, ayrıca, bizim bu ülkelerle olan ticaretimiz de hedeflediğimiz hacmin altında kalmaktadır. Türkiye Avrasya coğrafyasının merkezinde, coğrafyayı paylaşan medeniyetlerin kesiştiği bölgede kurulmuş, tarih boyunca farklı kültürler arasında köprü vazifesi görmüştür. Ülkemizin Avrasya bölgesine yaklaşımını biçimlendiren temel öge bölgesel örgütlenme ve işbirliği girişimleridir. Sizin de çok iyi bildiğiniz üzere, Türkiye Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütü (KEİ)'nin kurulmasına öncülük etmiş ve Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT)'nin de kurucu üyesidir ve bu kuruluşların çalışmalarında aktif olarak yer almaktadır. Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) ve diğer çoklu mekanizmalar vasıtasıyla da bölge ülkeleriyle işbirliğimizi sürdürmekteyiz.

6 Mayıs 2020 tarihinde Türk Konseyi üyesi ülkelerin Ekonomi ve Ticaret Bakanları ile yaptığımız videokonferans toplantısında COVID-19 konusuna odaklandık.

Toplantıda bu süreçteki tecrübe paylaşımı, süreç sonrasında atılacak adımlarla ilgili bir Eylem Planı oluşturulmasına karar verildi ve biz Türkiye olarak 10 adımdan oluşan Eylem Planı önerimizi kendileriyle paylaştık. Önümüzdeki dönemde bölge ülkelerinin tamamı ile siyasi, kültürel, ticari ve ekonomik ilişkilerimizi de en üst seviyede sürdürmek üzere çalışmalarımıza devam edeceğiz.

Avrasya ülkeleri ile 1996 yılında 5 milyar dolar seviyesinde olan ticaret hacmimiz 2018 yılında 10 kata yakın artarak, 48,4 milyar dolara yükselmiştir. Ama bu rakam bu ülkelerin 1 trilyon dolarlık toplam ticaret hacminde çok az yer tutmaktadır. Bahse konu ülkelere ihracatımız 14 milyar 236 milyon dolar, ithalatımız ise 34 milyar 162 milyon dolar olup, bu rakamların özellikle ihracat açısından artırılması için hem sizlere hem de bölgedeki Ticaret Müşavirleri ve Bakanlığımıza çok iş düşmektedir. Burada ortak yol haritaları ve stratejiler belirleyerek, beraber hareket etmek suretiyle bu rakamları çok daha yukarılara çıkarabiliriz. Avrasya'nın ihracatımızdaki payı yüzde 7,9, ithalatımızdaki payı ise yüzde 16,2 seviyesindedir.

Avrasya ülkelerinin enerji ve hammadde ve doğal kaynakları fazla, biz ağırlıklı olarak bunları ithal ediyoruz.

Diğer taraftan, bölge ülkeleri ile müteahhitlik hizmetleri alanındaki işbirliğimiz de oldukça başarılı seyretmektedir. Dünya genelinde gerçekleştirdiğimiz toplam müteahhitlik projelerinde Avrasya ülkelerinin payı yüzde 48 olup, bugüne kadar 193 milyar 822 milyon dolar hacminde 5542 proje üstlenilmiştir. Müteahhitlerimizin bundan sonra da başarılı projelerle bölgede yer alacaklarına inanıyorum. Onların önemli bir katkısı da hayata geçirdikleri projelerde Türk ürünlerinin kullanımının önünü açmalarıdır.

Yatırımlara gelince, Avrasya'dan Türkiye'ye gelen yatırımlar 14 milyar dolar, bizden giden yatırımlar ise 9 milyar dolar olup, bunda SOCAR'ın ülkemize yaptığı yatırımların önemli etkisi vardır. Önümüzdeki dönemde bunun daha da artmasını bekliyoruz.

Türkiye ayrıca bölge ülkeleri için bir numaralı turizm destinasyonudur.

Avrasya ülkeleri ile ticaretimizde en büyük sorun lojistikle ilgilidir. Hazar dışında denize kıyıların olmaması navlun açısından daha ekonomik olan deniz nakliyesi yerine karayolu ulaşımını zorunlu kılarken, geçiş kotalarından dolayı ortaya çıkan sorunlar ve ek maliyetler, geçiş ücretleri ve Hazar geçiş ücretinin yükselmesi bu ülkelerle olan ticaretimizde önemli bir engel olarak karşımıza çıkmaktadır. Muhataplarımızla gerek ikili gerekse de Türk Konseyi çerçevesinde yaptığımız görüşmelerde bunları sürekli dile getirerek, kendilerine işbirliği yollarını öneriyoruz. Yasaklar, bürokratik işlemler, artan lojistik maliyetleri ticaretimizi olumsuz etkilerken, salgın nedeniyle zorluklar daha da artmıştır. Özellikle Türkmenistan'ın sınırlarını kapatması bu açıdan ciddi sıkıntılar doğurdu, Bakanlık olarak bunların aşılması için gayret sarfediyoruz. Bakü – Tiflis – Kars demiryolunda çok önemli potansiyelimiz var.

Bunun dışında, basitleştirilmiş gümrük hattı uygulamalarımız var, bununla ilgili çalışmalarımız devam ediyor. Azerbaycan ile bu konuda anlaşma imzaladık, Türk Konseyi üyesi diğer ülkelere de bunu önerdik. Bu sadece gönüllülük esasına göre çalışan bir sistem olup, iş insanlarımız yaptıkları ticarete dair verilerin kullanılmasına izin verdikleri takdirde biz bunları karşı ülkenin gümrükleri ile paylaşıyoruz ve oraya araç ulaştığı anda gümrük işlemleri hızlı bir şekilde yapılarak zaman tasarrufu sağlanmış oluyor. Muhataplarımızla yaptığımız her

görüşmede karayolu taşımalarındaki kotalar ve geçiş ücretlerinin kaldırılarak, ticari taşımalarda tam bir liberalleşme sağlanması önerisinde bulunuyoruz, bunu ısrarla talep etmeyi sürdüreceğiz. Hazar geçiş ücretleri ile ilgili bir çalışma grubu kurulmasını önerdik, bu ücretler bu seviyede kaldığı sürece Hazar geçiş güzergahı cazip bir seçenek olamıyor maalesef.

Mevcut ticari anlaşmalarımız ve işbirliğimizi geliştirmeye yönelik çalışmalarımız devam ediyor. Gürcistan ve Moldova ile yürürlükte olan Serbest Ticaret Anlaşmalarımızı (STA) revize ediyoruz. Ukrayna ile STA görüşmeleri son aşamaya geldi, şu an videokonferans görüşmeleri ile temasları sürdürüyoruz ve bu sene içinde tamamlamayı hedefliyoruz.

25 Şubat 2020 tarihinde Bakü’de Azerbaycan ile Tercihli Ticaret Anlaşması imzaladık. Bu konuda temaslarda bulunmak için Özbekistan’a da gitmeyi planlıyorduk, ama maalesef salgın nedeniyle ertelemek durumunda kaldık. Şu an kendileriyle görüşmelerimizi videokonferans yöntemiyle gerçekleştiriyoruz ve en kısa zamanda tamamlamayı amaçlıyoruz.

Belarus ve Kazakistan ile hizmet ticareti anlaşmaları akdedilmesine yönelik çalışmalarımız devam ediyor. Ayrıca, ihracatın önündeki tarife dışı engellerin kaldırılması için de görüşmelerimiz sürüyor. 20 Mayıs 2020 tarihinde Türkiye – Rusya Hükümetlerarası Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Eş Başkanı ve Rusya Federasyonu Enerji Bakanı Sayın Aleksandr Novak ile domates kotalarının kaldırılması konusunda bir görüşmemiz olacak. Rusya’nın uyguladığı kota sistemi DTÖ kurallarına da aykırıdır. Miktarı 150 bin tondan 200 bin tona çıkarmak için gerek bizim Bakanlığımız, Ticaret Müşavirlik ve Ataşeliklerimiz gerekse de Tarım ve Orman Bakanlığımız çok meşakkatli bir süreçten geçtik. Anlamsız ve rotatif olmayan bir kota, 50 bin tonun dolması çok kolay. Şu an zaten dolması için cüzi bir miktar kalmış, kendilerine defalarca uyarı gönderdik. Rus tarafı da domates kotasının artırılması karşılığında bizim kendilerinden et almamızı istiyor. Fakat bizim Tarım ve Orman Bakanlığımız önemli miktarda et ithal etmiş, şu an Et ve Süt Kurumu’nun depoları dolu, alacak durumda değiliz. Sorunun çözümü için kendileriyle temaslarımız sürüyor.

Ukrayna, Moldova, Rusya Federasyonu ve Kırgızistan gümrüklerindeki referans fiyat uygulamalarıyla ilgili de muhataplarımızla görüşmeler gerçekleştiriyoruz. Ayrıca, yatırımcılarımızın bölge ülkelerinde karşılaştıkları sorunları ilgili makamlar

nezdinde gündeme getiriyoruz. Bakanlık olarak her ülkede iş insanlarımızın karşılaştıkları sorunları tek tek gerek Bakanlığımız merkez teşkilatı gerekse de ticaret temsilciliklerimiz çok yakından takip ederek, bize günlük rapor sunuyorlar. Sizlerin de bildiği gibi, müşavir ağı programımız devreye girdi, Ticaret Müşavirliklerimiz bize hem günlük raporlar hem de 15 günlük süreleri kapsayan çalışma raporlarını takdim ediyorlar. Sizlerin Ticaret Müşavirliklerimize ilettiğiniz talepleriniz ve kendilerinin size geri dönüşleri de Ticaret Müşavirleri Ağı sistemi üzerinden Bakanlığımız merkezinden de takip edilmektedir.

Pandeminin sağlık üzerine etkileri ile mücadele ederken, salgın sonrası kurulacak yeni düzende yerimizi almak üzere de çalışmalarımızı sürdürüyoruz. İş insanlarımızın bu sürece proaktif katılımı son derece önemli. Salgınla başarıyla mücadele ederek, salgın sonrası ortaya çıkacak düzeni hazırlıklı bir şekilde karşılayacak ülkelerin bu süreçte öne geçeceğine inanıyoruz. Bu dönemde zorlukların yanı sıra, sağlık turizmi başta olmakla, bazı sektörlerimiz açısından yeni imkan ve fırsatlar ortaya çıkacaktır. Türkiye sağlık alanında başarısı tescillenmiş bir ülke, pandemi sürecinde bunu bütün dünyaya gösterdik. Sizlerin sorumlu olduğunuz ülkelerde sağlık turizmi açısından ortaya çıkan fırsatı iyi değerlendirmenizi rica ediyorum.

Uluslararası yatırımların dünyadaki dağılımı da pandemiden etkilenecektir. Ülkeler içe kapanarak, yatırım için mevcut kaynaklarını kendileri değerlendirmek isteyeceklerdir. Türkiye'nin konumu, güvenilir bir tedarikçi oluşu, endüstriyel altyapısı ve işgücü kapasitesi bizi bir adım öne çıkarmaktadır. Bu fırsatları iyi değerlendirerek, Türkiye'yi bu dönemde yatırımların merkezi haline getirmemiz lazım. Burda da sizlerin katkıları son derece önemlidir, pandemi sonrasında güvenilir bir ortak ve istikrarlı yatırım ortamıyla Türkiye'yi ön plana çıkarmanın son derece önemli olduğunu düşünüyorum. Yurtdışındaki yatırımcılarımızın karşılaştıkları sorunların çözümü için de Bakanlığımızın çalışmaları devam etmektedir.

Türkiye eğitim sektöründe başarılı bir sınav vermektedir. Ülkemizdeki yabancı öğrencileri bu süreçte yalnız bırakmadık. Dolayısıyla, eğitim sektörümüze de yurtdışından yeni öğrenciler kazandırabileceğimizi değerlendiriyoruz.

Salgın sırasında bizim en önemli paydaşlarımızdan biri, belirttiğim gibi, lojistik sektörümüz oldu. Sektör temsilcileri ile ortak çalışmalarımızı bundan sonra da sürdüreceğiz.

Enerji sektörü dış ticaretimizde önemli açık verdiğimiz kalemler arasındadır. Dünya enerji fiyatlarını çok dikkatli bir şekilde takip etmemiz gerekiyor. Bir taraftan dış ticaret açığımıza olumlu katkısı varken, diğer taraftan da müteahhitlerimiz açısından bazı sonuçlar doğurabilecektir. Zira müteahhitlerimiz petrol zengini ülkelerde daha çok proje üstlendiklerini görüyoruz. Bu projelerin öngörülebilir ve tamamlanabilir olması bu açıdan son derece önemlidir. Biz müteahhitlerimizle Ticaret Müşavirliklerimiz ve Serbest Bölgeler, Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğümüz üzerinden sürekli irtibat halindeyiz. Temel amacımız bu süreçten müteahhitlerimizin de en az zararla çıkabilmesini sağlamaktır.

Gerek iş dünyası gerekse de devletler çok zor bir süreçten geçmektedir. Hiçbir zaman olmadığı kadar yoğun çalışma temposu içerisindeyiz, her zamankinden daha fazla görüşme yapıyoruz. Bu süreci tam bir koordinasyon ve işbirliği içerisinde yürütmek üzere Sayın Cumhurbaşkanımız liderliğinde üstün gayret gösteriyoruz ve göstermeye devam edeceğiz. Özellikle uluslararası ticaret hacminin daraldığı, insanların daha içe dönük yapılanmalara gittiği, ülkelerin bile içe kapandığı bir dönemde sizlerin dış dünyaya açılımlarınız, yurtdışındaki muhataplarınızla ilişkilerinizi yakın temas halinde sürdürmeniz ve her zaman onların yanında olduğunuzu hissettirmeniz hayati öneme sahiptir. İçinde bulunduğumuz zorlukları istişare yoluyla, yeni alternatif çözümler üreterek aşmamız gerekiyor. Hep birlikte gerekli fedakarlıkları yaparak, bize yakışan milli dayanışma ruhunu sergilememiz gereken günlerden geçiyoruz.

Katıldığınız ve bizimle birlikte olduğunuz için hepinize teşekkür ederim.

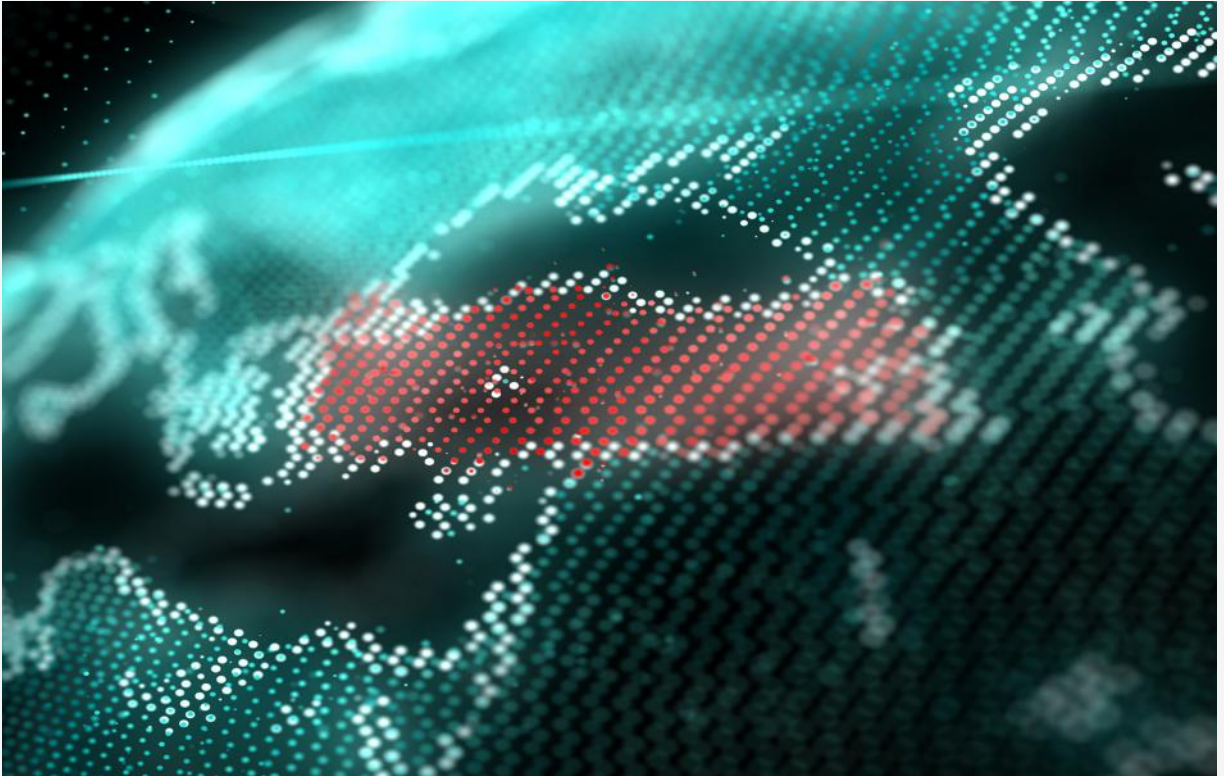

NAİL OLPAK

DEİK Başkanı

Sayın Bakanım, yaptığınız kapsamlı değerlendirme için çok teşekkür ederim. Ben sadece şunu ilave etmek istiyorum: biz COVID-19 öncesinde de istişare yapıyorduk, şimdi de yapıyoruz, hatta bugünlerde daha sık bir araya geliyoruz. Ayrıca, salgından önce de sorunlarımız vardı, hayatın tabii akışı içinde bu gayet olağan bir durumdur. Bugün düşen ticaret rakamlarımıza rağmen, bundan çok daha kötü tabloyla da karşı karşıya kalabilirdik. Ama devletimizin destekleri, sizlerle birlikte yaptığımız koordineli çalışma ve iş dünyamızın dirayeti sayesinde daha iyi bir noktadayız ve daha iyi noktaya gideceğimize de inanıyoruz.

MİTHAT YENİGÜN

Türkiye – Rusya İş Konseyi Başkanı

Sayın Bakanım, yaptığınız kapsamlı değerlendirmede bütün konuları özetlediniz, teşekkür ederiz. Bu çerçevede, ben birkaç noktaya değinmek istiyorum.

Avrasya bölgesindeki birçok ülkeyle dil ve kan birliğimiz olmasına rağmen, aramızdaki etkileşim ve paylaşım arzu edilen noktadan maalesef uzaktır, bu konuda size katılıyorum. Bu noktada şunu ifade etmek istiyorum - özel sektör olarak yaptığımız çalışmalar ne kadar başarılı olursa olsun, takip ettiğimiz projelerin gerçekleştirilmesi için devletimiz tarafından verilecek siyasi destek çok önemlidir. Birçok ülkeyle yapılan üst düzey temas ve toplantılarda Cumhurbaşkanları tarafından ifade edilen yakın işbirliği ve özel sektöre destek çağrıları Avrasya ülkelerinde gerçekleştirilen somut projeler özelinde bu ülkelerdeki Bakanlıklar ve diğer ilgili kurumlar tarafından karşılık bulamayabiliyor. Bu çerçevede, devletimizin siyasi desteğine bütün aşamalarda ihtiyacımız vardır.

Son zamanlarda enerji kaynakları fiyatlarının düşmesi ekonomisi büyük ölçüde bu kaynaklara dayalı olan Avrasya ülkelerini ciddi anlamda etkilemiştir. Bu durum yurtdışı müteahhitlik hizmetlerimize de yansımaktır, zira müteahhitlerimizin bugüne kadar yurtdışında gerçekleştirdikleri projelerin neredeyse yarısı Avrasya ülkelerinin payına düşmektedir. Eximbank araçlarının çeşitlendirilmesi bu anlamda çok olumlu bir gelişmedir. Ayrıca, yurtdışı müteahhitlik gelirlerinin kaldırmaç olarak kullanılması dahil, birçok yöntem üzerinde çalışmaktayız. Bunları yapabilirsek, önümüzdeki dönemde Avrasya ülkelerindeki müteahhitlik projelerimizin hacmi daha da artırılabilir. Bu çalışmalar devletimizin “Yeniden Asya” girişimiyle de uyumludur, zira Avrasya coğrafyası Asya’yı temsil etmektedir.

Havayolu ulaşımının en kısa sürede başlaması gerektiğini düşünüyoruz. Birçok firmamızın yurtdışında devam eden projeleri bulunmaktadır. Salgına karşı mücadelenin çok farklı boyutları vardır, bunlar arasında denge sağlanarak, optimizasyon ilkesine göre isabetli karar ve uygulamalara ihtiyacımız olduğunu düşünüyorum.

Sn. Ruhsar Pekcan: Uçak seferleri ile ilgili olarak Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarımız ile birlikte yürüttüğümüz bir liste çalışmamız var. Bu kapsamda, yurtdışında işi olan firma temsilcilerimizin ülkeye dönüşlerinde karantina sürecini evlerinde geçirmelerini amaçlıyoruz.

RUŞEN ÇETİN

Türkiye – Ukrayna İş Konseyi Başkanı

Avrasya bölgesinde Türkiye için potansiyel işbirliğinin geliştirilmesi anlamında en önemli ülkelerden birisi Ukrayna'dır. İki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin daha da gelişmesi için en önemli konu görüşmeleri uzun süredir devam eden Serbest Ticaret Anlaşması'nın mümkün kadar kısa sürede sonuçlanarak, imzalanmasıdır. Ukrayna'nın 2016 yılından itibaren Avrupa Birliği ile serbest ticaret anlaşması var, bu bizim için önemli bir dezavantaj oluşturuyor. Önümüzdeki yıl bunun daha da genişletilmesi gündemde, dolayısıyla, Ukrayna ile STA konusunda geç kaldığımız her gün kaybımız da artmaktadır.

İlerleyen dönemde Ukrayna bizim için özellikle sağlık hizmetleri, ilaç ve tıbbi malzeme-ekipman, tarım ve gıda sektörü için makine ve aletler ve bunun gibi birkaç sektörde çok önemli potansiyel pazar haline gelecektir.

Ukrayna e-ticaret ve e-ihracat açısından da en elverişli pazarlardan birisidir, bu konunun da önümüzdeki süreçte çok iyi değerlendirilmesi gerektiğine inanıyorum.

Ukrayna gibi yüksek ekonomik potansiyele sahip fakat OECD risk değerlendirme listesinde çok riskli veya yüksek riskli ülkeler grubunda bulunan ve bu nedenle Türk Eximbank'ın çok sınırlı kredi ve sigorta desteği sağladığı ülkelere Eximbank tarafından sağlanan desteklerin artırılması için özel bir çalışma yapılması gerektiği kanaatindeyiz. Bu amaçla Yurtdışı Bankalar Alıcı Kredileri Programının kapsamının genişletilmesi ve diğer araçların kullanılabileceğini düşünüyoruz.

Avrasya coğrafyasında Rusya'dan sonra ikinci büyük ticaret hacmine sahip olduğumuz Ukrayna'ya daha fazla önem vermemiz gerekiyor. Bu çerçevede, Kiev'de iki Ticaret Müşavirinin görev yapması konusunu da takdirlerinize arz ederim.

Sn. Ruhsar Pekcan: Ukrayna ile STA görüşmelerinin olumlu yönde devam ettiğini tekrarlamak istiyorum. Hedefimiz bu sürecin mümkün olan en kısa sürede tamamlanmasıdır. Ayrıca, Ukrayna'ya yönelik 400 milyon dolarlık kullanılmayan Eximbank kredi limitimiz var, bununla ilgili de görüşmeler yapılabilir. Savunma sanayii konusunda da Savunma Sanayii Başkanlığımız kanalıyla yürütülen ciddi işbirliğimiz var.

SELÇUK AKAT

Türkiye – Azerbaycan İş Konseyi Başkanı

Sayın Bakanım, bu zorlu süreçte özel sektöre verdiğiniz destek ve yoğun çalışmalarınızdan ötürü şükranlarımızı sunarız. Ayrıca, bizler yurtdışındayken Ticaret Müşavirlerimizin de sürekli yanımızda olduğunu ve bizlere büyük destek verdiklerini belirtmek istiyorum. Bu çerçevede, Bakü Ticaret Müşavirimiz Sayın Ahmet Ataker, Moskova Ticaret Müşavirimiz Sayın Feridun Başer, Kazan Ticaret Müşavirimiz Sayın İsmet Özkan ve Cidde Ticaret Müşavirimiz Sayın Oğuz Korkmaz’a huzurlarınızda ayrıca teşekkür etmek istiyorum.

COVID-19 ile mücadele ettiğimiz bu günlerde karayolu taşımacılığında yaşadığımız sorunlar Bakü – Tiflis – Kars demiryolu hattının ne kadar önemli olduğunu bir kez daha gösterdi. Bu proje ne zaman tam kapasiteyle devreye girecek ve iş dünyasının Bakü – Tiflis – Kars demiryolunun sağladığı imkanlardan daha fazla yararlanması için ne tür eylemler planlanmaktadır?

Sn. Ruhsar Pekcan: Azerbaycan ile ilişkilerimiz çok üst düzeyde, Ekonomi Bakanı Sayın Mikail Cabbarov ile iyi bir iletişimimiz var. Şu an Hazar geçiş ücretlerinin düşürülmesi ve kotaların aşağı çekilmesi yönünde kendileriyle çalışmalarımız sürmektedir. Azerbaycan pandemi sürecinde ticari taşımacılık yapan araçları kota sayısına dahil etmeyeceğini açıkladı, Türk Konseyi çerçevesinde çalışmalarımız devam etmektedir.

Bakü – Tiflis – Kars demiryolunun daha fazla kullanılması konusunda yeterli çalışma yaptığımızı düşünüyorum. Nitekim, hattın kapasitesini pandemi sürecinde günlük 5000 tona yükselttik, bu noktaya 140 – 150 tonlardan geldik. Bu rakamı 6000 tona da çıkarabiliriz, yeter ki, firmalarımız demiryolunu kullanmaya daha fazla istekli olsunlar. Bakanlık olarak her türlü lojistik desteği de veriyoruz.

Örneğin, Kapıköy’de demiryolunun daha etkin kullanılması için Van Gölü’nde feribot seferlerini artırdık. Ayrıca, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızdan Kuzey Van Gölü Demiryolu projesinin hızlandırılmasını talep ettik. Sizlerden gelecek talepler doğrultusunda diğer güzergahlarda da kapasite artırımı konusunda Bakanlıkla yakın işbirliği içerisindeyiz. Organize Sanayi Bölgeleri ve büyük üretim tesislerinden limanlara demiryolu hattı çekilmesi, Eskişehir – Gemlik hattının aktif hale getirilmesi gibi taleplerimiz var. Bakü – Tiflis – Kars hattının kapasitesinin artırılması da iş insanlarının talebi ve yönlendirmesi ile gündeme gelebilecektir.

CEMAL YANGIN

Türkiye – Gürcistan İş Konseyi Başkanı

İşadamları olarak, sık sık uluslararası uçuş yapma ihtiyacımız doğmaktadır. Bundan dolayı uçuş programı konusundaki ayrıntıları dikkate takip ediyoruz. Ancak İş Konseyi Başkanı olduğum ülke ile karayolu üzerinden çok yakın işbirliğimiz olduğu için bir öneride bulunmak istiyorum:

Gürcistan’da yerleşik olan ve işleri dolayısıyla sık sık bu ülkeyi seyahat eden iş insanlarımızın sınırdaki karantina önlemleri kapsamında TIR sürücüleri gibi 72 saati aşmayan bekleme süresine tabi tutulması işlerimizin takibini büyük ölçüde kolaylaştıracaktır.

Eximbank’ın kredi limitleri ile ilgili yaptığınız çalışmalardan büyük memnuniyet duyuyoruz. Günümüzde birçok ülke Gürcistan’a kredi açmaktadır. Bu çerçevede, Türk Eximbank’ın da en az 5 milyon dolarlık alıcı kredisi ile bu sürece katılmasının büyük önem taşıdığını düşünüyoruz.

Sn. Ruhsar Pekcan: Türk Eximbank Gürcistan’da iki bankaya kredi açmış, bu konudaki görüşmeler sürüyor. Gürcistanlı mevkidaşımızla da çok yakın ilişkilerimiz var. Burada 150 bin araçlık kota ile diğer ülkelerden daha iyi durumdayız. Kendilerinin desteği ile İran üzerinden Orta Asya ülkelerine yılda yaklaşık 36500 taşıma yapan TIR’ların Sarp, Türkgözü ve Çıldır Aktaş kapılarını kullanmasını sağladık. 24 saat çalışan bu kapılarımızda günlük 100 – 140 araçlık kapasite artışına ulaşmış durumdayız.

İZZET EKMEKÇİBAŞI

Türkiye – Özbekistan İş Konseyi Başkanı

Ortak tarihi bağlara ve değerlere sahip olduğumuz Özbekistan ile ticari ve ekonomik ilişkilerimiz 15 yıldan uzun süre neredeyse dondurulmuştu. 2017 yılından itibaren bu konuda önemli adımlar atıldı ve işbirliğimiz hızla gelişmeye başladı.

2018 yılında karşılıklı ticaretimizde 165 milyon dolarlık bir fazlamız vardı. 2019 yılında bu rakam 60 milyon dolara gerilemiştir. Daha önceki yılları da göz önünde bulundurduğumuzda, Özbekistan ile ticaretle söz konusu olan fazlanın giderek gerilediğini söyleyebiliriz. Önümüzdeki yıllarda bunun ticaret açığına dönüşmemesi için Türk – Özbek Fonu’nun kurulmasını önermek istiyorum. Tabii, bu Fonun OECD kurallarına uygun bir şekilde oluşturulması gerektiğini biliyoruz, bu konuda Eximbank yetkililerimiz daha kapsamlı bilgi verebilirler. Çin, Kore ve Rusya bu konuda çok ciddi adımlar atmaktadırlar. İki sene önce Özbekistan ile 100 milyon dolar banka limitleri, 250 milyon dolar da devlet garantili projeler olmak üzere, Eximbank kredilerinin kullanılması için anlaşma imzalandı. Maalesef, geçtiğimiz sürede 250 milyon dolarlık bölüme hiç dokunulmadığı gibi, 100 milyon dolarlık banka kredileri limiti de dolmak üzeredir. Kurulmasını önerdiğimiz Fon aracılığıyla 250 milyon dolar tutarındaki devlet garantili proje kredilerinin bankalara verilen kredilere dönüştürülmesi mümkün olabilir mi, bunu değerlendirmenize sunmak istiyorum.

COVID-19 nedeniyle Mart ayında yapamadığımız Özbekistan ziyaretimizi sizinle birlikte yaz aylarında gerçekleştirebilmeyi ümit ediyoruz. Bu ziyaret sırasında özellikle Özbekistan’a ciddi projelerle adım atmış yatırımcılarımızın karşılaştıkları

sorunların masaya yatırılması ve ilgili Özbek kurumları nezdinde bunların çözümüne yönelik somut adımlar atılması en büyük temennimizdir.

Sn. Ruhsar Pekcan: Özbekistan’da şu an 450 milyon dolarlık kullanılabilir Eximbank limiti var, bunun sadece 30 milyon doları kullanılmış. Yıldırım Holding bize Özbekistan’da karşılaştıkları sorunları iletti, kendilerinin ve diğer firmalarımızın sıkıntılarının çözümüne yönelik Ticaret Müşavirlerimiz gerekli çalışmaları yapacaklardır, gerekirse ben de bu konuda devreye girerim ve sorunların çözümü için el birliği ile çalışırız. Nitekim, Özbekistan ile işbirliğinin geliştirilmesine büyük önem veriyoruz, kendilerinin yaklaşımı da çok olumlu. Pandemi süreci olmasaydı bahsedilen sorunlar şu an çözülmüş olurdu.

YÜKSEL YILDIRIM:

Türkiye – Kazakistan İş Konseyi Başkanı

Firmamızın 51 ülkede yatırımları bulunmaktadır. 2,5 sene önce Sayın Cumhurbaşkanımızla gittiğimiz Özbekistan ziyareti sırasında bize birçok proje teklif edildi, fakat bunlarla ilgili herhangi bir somut gelişme olmadı. Özelleştirme kapsamında bir soda tesisini satın almak istedik, benzerini Kazakistan’da kurmak istiyoruz. Söz verilmesine rağmen bu konuda bir ilerleme sağlanamadı. Aynı şekilde enerji sektöründe yapmak istediğimiz yatırımlar, Taşkent Havalimanı yeni terminali yapımı işi gibi projelerimizde de beklediğimiz desteği bulamadık. Bu sorunların çözümünde desteğinizi rica ediyoruz.

Bize verdiğiniz bu fırsattan yararlanarak, önemli bir bilgiyi de paylaşmak istiyorum. Biz dünyanın en büyük 3’üncü konteyner taşımacılığı firması olan CMA CGM’in ortakları arasındayız. Bir ay önce yaptığımız Yönetim Kurulu toplantısında ABD ve AB ülkeleri yönetimlerinin birçok stratejik sektörde Çin’den çekilme kararı almak üzere oldukları dile getirildi. Birçok firma üretimini ve operasyonlarını Türkiye, Mısır ve Fas başta olmakla, diğer müttefik ülkelere taşıma planları yapıyor. Lojistik sektöründe de ülkemizi tercih etmek isteyen global firmaların bulunduğunu biliyoruz. Bu süreci iyi yönetir ve söz konusu yatırımları ülkemize çekebilirsek ekonomimizde devrim niteliğinde bir başarı sağlamış oluruz.

Kazakistan ile çok iyi ilişkilerimiz olsa da arzu edilen noktanın hayli uzağındayız. COVID-19 salgınına karşı Türkiye gibi Kazakistan da başarılı bir mücadele vermektedir, fakat ekonomik anlamda hayli etkilendiklerini görüyoruz. Bu ortamda bizim hem devlet hem de özel sektör olarak Kazakistan’la işbirliğimizi nasıl artıracığımızı kapsamlı bir şekilde yeniden değerlendirmemiz ve özellikle tedarik konusunda ortaya çıkan boşluğu Çin’in doldurmasına fırsat vermememiz

lazım. Nitekim, Çin'in Nisan ayı ihracatı geçtiğimiz yılın aynı ayına göre yüzde 3,5 oranında artmış, halbuki yüzde 15 civarında bir düşüş beklentisi vardı. Başka deyişle, Çin dünya ölçeğinde ekonomik etkinliğini artırmak için yeniden aktif bir çalışma içine girmek üzeredir, Orta Asya da buraya dahildir. Bizim buradaki imkanları yeniden Çin'e kaptırmamak için hazırlıklı olmamız lazım. Devletimiz tarafından gerekli destek sağlanırsa, finansal ve lojistik anlamda doğru çözümler geliştirmek suretiyle sadece Orta Asya'da değil, dünyanın her yerinde Türk firmaları olarak Çin ile başarılı bir şekilde rekabet edebiliriz.

Kazakistan'da ekonomik fırsatlar giderek artmaktadır. Petrol fiyatlarındaki düşüşten dolayı ekonomik sıkıntılar olsa da, biz bunu fırsata dönüştürebiliriz. Kalite konusunda Türk ürünleri sadece Kazakistan'da değil, diğer Orta Asya ülkelerinde de iyi bir imaja sahiptir. Ayrıca, döviz kurlarındaki hareketlilik bizim ürünlerimizin rekabet avantajını artırmaktadır. Tedarik zincirlerinin bütünlüğünün muhafaza edilmesi, Eximbank destekleri ve lojistik alanındaki sorunların çözümü ve ticari ürün akışının devamlılığının sağlanması için etkili adımlar atabilirsek, Kazakistan ve diğer ülkelerdeki pazar olanaklarından azami ölçüde faydalanmamız mümkün olacaktır.

Bu çerçevede, salgında olası ikinci veya üçüncü dalgaya da hazırlık amacıyla, Kazakistan'da lojistik merkezler açılması konusunun büyük önem taşıdığı kanaatindeyiz ve bu konuda sizden destek istiyoruz. Bu merkezler herhangi bir sorun halinde yerel pazarlara Türk ürünlerinin tedarikinin devamlılığını sağlayacaktır. Krizi fırsata çevirmek için her türlü imkana sahibiz, bu konuda Sayın Cumhurbaşkanımızın da büyük desteğini görüyoruz ve bizler de iş insanları olarak üzerimize düşeni yapmaya hazırız.

Sn. Ruhsar Pekcan: Afrika, Avrupa ve Amerika'da birer lojistik merkez kurulması çalışmalarımız Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) işbirliğinde devam etmektedir. Yeterli potansiyel olduğu takdirde Kazakistan'da benzer merkezin kurulması uygun olabilir. Özellikle demiryolu nakliyesini artırmamız lazım. Firmalarımızın ticari taşımalarda önceliği karayolu yerine demiryolu taşımalarına vermeleri gerektiğine inanıyorum.

HALİL AVCI

Türkiye – Türkmenistan İş Konseyi Başkanı

Sayın Bakanım, bu süreçte yaptığınız başarılı çalışmalar için size, Bakanlık yetkililerine ve Ticaret Müşavirlerimize teşekkür ediyoruz.

Ziyaretlerinizde şahsınızın da gözlemlemiş olduğunuz gibi, Türkmenistan kendine has özellik ve şartlara sahip bir ülkedir. Durağan bir dönemin ardından ikili ilişkilerimizin son zamanlarda yeniden yükseliş eğilimine girdiğini görüyoruz. Ocak ayında 6'ncı Hükümetlerarası Ekonomik Komisyon (HEK) Toplantısı hazırlıkları için Türkmenistan'a bir heyet ziyareti düzenledik, kapsamlı görüşmeler oldu, ama hepimizin bildiğimiz gibi, Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın ziyareti ertelendiği için HEK toplantısı yapılamadı. Bu anlamda, üst düzey temaslar ne kadar yoğun olursa, Türkmenistan ile ticari ve ekonomik ilişkilerimiz de o kadar olumlu yönde ilerleyecektir. Pandemi sonrası dönem için bu anlamda bir hazırlık yapılabilirse ve konunun Bakanlar Kurulu toplantısında gündeme getirilmesi mümkün olursa çok minnettar oluruz.

Sn. Ruhsar Pekcan: Türkmenistan'a geciken ziyaretimizi pandemi sonrası gerçekleştirebileceğimizi ümit ediyoruz. Hazar geçiş ücretlerinin de görüşüldüğü Türk Konseyi'ndeki çalışma grubuna Türkmenistan'ı da davet ettik.

YILMAZ SOYKAN

Türkiye – Belarus İş Konseyi Başkanı

Salgına karşı alınan önlemler açısından baktığımızda Belarus'un diğer ülkelerden farklı bir yaklaşım benimsediğini söyleyebiliriz. Ekonomik hayatta bazı yavaşlama eğilimlerine rağmen, büyük çapta bir kısıtlama veya kapatma uygulamaları söz konusu değildir. Bunun yerine, ekonomik hayatta istikrarın sağlanması için fiyat artışları ve işten çıkarmaların sınırlandırılması yönünde önlemler alındı. Sonuç olarak Belarus bankalarının verdiği kredilerde faiz oranları da önemli ölçüde arttı.

Belarus pazarında en büyük pay Kamu İktisadi Teşebbüsü (KİT) olarak nitelendirilen işletmelere aittir. Bu çerçevede, söz konusu işletmelere doğrudan alacak sigortası kapsamında kredi açılması otomotiv, makine vs. sektörlerde firmalarımıza ciddi ihracat imkanı sağlayacaktır. Malumunuz olduğu üzere, AB ve Çin uzun vadeli ve düşük faizli kredilerle pazardan büyük pay aldılar. Faizlerin yükseldiği bir dönemde bizim aracı bankalar olmadan, doğrudan kredi açmak suretiyle benzer işlemi yapmamızın ihracatımıza ciddi ivme kazandıracağını düşünüyorum.

Yerel paralarla ticaretin önünün açılması üzerinde durduğumuz bir diğer husustur. Belarus ile SWAP anlaşmasının yapılması çok önemli olup, özellikle gıda ve ilaç sektöründe faaliyet gösteren firmalarımızın gümrükler ve diğer alanlarda mevcut olan sorunları daha kolay aşarak, bu ülke pazarına girmelerine olanak sağlayacaktır.

Lojistik alanında da atılacak önemli adımlar olduğunu düşünüyoruz. Belarus son zamanlarda hem Avrupa hem de BDT ülkeleri arasında yeni lojistik üs olarak öne çıkmaktadır. Çin dahil, birçok ülkenin başlıca dağıtım noktası olan Belarus üzerinden bir günde Avrupa ile Çin arasında yük taşıyan yaklaşık 8 tren transit olarak geçmektedir. Türkiye olarak, daha önce Litvanya'nın başlattığı Viking

hattı gibi yeni bir dikey intermodal hat kurabiliriz. Bunun için Ukrayna ve Belarus ulaştırma otoriteleri ile bir araya gelerek, yeni bir intermodal hat anlaşması yapılması ve ülkelerin kendi aralarında bazı tavizler vererek, ithalat navlunlarının aşağı çekilmesi gerekmektedir.

İthalat navlunlarında sağlanacak 30 dolarlık bir indirim ihracatçılarımıza lojistik maliyetlerinde ton başına 100 - 150 dolara yakın tasarruf imkanı verecektir.

Sn. Ruhsar Pekcan: Türkiye – Belarus İş Konseyi Başkanımızın değindiği yerel paralarla ticaret bizim de gündemimizde önemli yer tutmaktadır. Türk Konseyi üyesi ülkelere kotalar ve geçiş ücretlerinin kaldırılması, basitleştirilmiş gümrük hattı uygulamalarına geçilmesi ve yerel paralarla ticaretin başlaması önerisinde bulunduk. Konsey ülkelerinin ortak Ticaret ve Sanayi Odası tarafından, DEİK ile de işbirliği yapılarak bu ilişkilerin daha da geliştirilebileceğine inanıyorum.

Belarus ekonomisinde ağırlığı bulunan KİT'lerin alacak sigortası kapsamına alınabileceğini düşünüyorum. Bu işletmelerin kredi değerlendirme çalışmasını yaptıktan sonra bu konuda nasıl bir adım atılacağına karar veririz. Olumlu sonuçlanması halinde otomotiv ve otomotiv yan sanayii başta olmakla, birçok sektörümüz için yeni fırsatlar doğacağı kanaatindeyim. Türkiye, Ukrayna ve Belarus arasında yeni dikey intermodal hat kurulması konusunu da gündemimize alarak, Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımızla birlikte takip edeceğiz. Aslında Belarus, Litvanya ve Ukrayna ile kombine taşımacılık anlaşmamız mevcut, fakat bu imkandan firmalarımızın yeterince yararlanamadığı, belki de konuyla ilgili bilgi eksikliği olduğu ve firmalarımızın bundan haberdar olmadığı görülmektedir. Bu çerçevede gerekirse DEİK Başkanımız ve benim de devreye girerek, bu hattın kullanımını teşvik etmemiz büyük önem taşımaktadır.

AYDIN MISTAÇOĞLU

Türkiye – Kırgızistan İş Konseyi Başkanı

Kırgızistan’da AVM yatırımcısı olarak faaliyet göstermekteyiz. Bu çerçevede, kendi çalışmalarımızda karşılaştığımız aşağıdaki hususları görüş ve takdirlerinize arz etmek istiyorum:

Yurtdışında mağaza açmak isteyen bir Türk firması Turquality başta olmakla, çeşitli desteklerden yararlanabilmektedir. Fakat başka bir Türk firmasının ürünlerini franchise sözleşmesi ile yurtdışında pazarlamak için mağaza açan firmalarımız bu desteklerin hiçbirisinden fayadalanamamaktadırlar. Türk ürünlerinin markalaşması ve ihracatımızın artması açısından baktığımızda, bir Türk markasının ürünlerini yurtdışında pazarlamak isteyen yatırımcılarımızın da benzer destek programları kapsamına alınmasının gerekli olduğunu düşünüyoruz.

Ayrıca, Türk markalarının mağazasını açmak isteyen yabancı yatırımcılara da bazı destek ve teşvikler sağlanabilirse, ürünlerimizin yurtdışında yaygınlaşması ve markalarımızın rakip ülke markalarına göre daha fazla tercih edilmesinin önünü açmış olacağız. Bu konunun da değerlendirilmesi ve uygun görülürse somut adımlar atılmasının çok önemli olduğu kanaatindeyiz.

Sn. Ruhsar Pekcan: Turquality ve marka desteklerimize gelince, bunlar sadece marka sahibine verilmektedir. Bu konuda Sayıştay tarafından bazı eleştiriler de söz konusudur. Örneğin, ülkemize yatırım yapan yabancı bir firma bunu sanayi tesisi kurarak yapmak yerine, markalarımızı satın almak suretiyle gerçekleştirmekte ve Türk firması olarak faaliyet göstermektedir. Bu firmalara verdiğimiz destekler bile Sayıştay tarafından eleştirilmektedir. Yurtdışında mağaza açan firmalarımıza ofis ve mağaza açma desteklerimiz mevcut olup, yatırım harcamaları, kira giderleri destek kapsamında bulunmaktadır. Bu firmalarımızın bizimle irtibata geçmelerini istiyoruz, kendileri Turquality ve marka destekleri dışında diğer desteklerimizden yararlanabilirler.

SİNAN BORA

Türkiye – Moldova İş Konseyi Başkanı

Moldova ile ilişkilerimiz son derece iyi. Sayın Bakanımızın da ifade ettikleri gibi, STA'mız var, seyahatlerde vize uygulaması bulunmamaktadır. Ülkede Türk yatırımları önemli boyutta ve göz önünde, yatırımcılarımız burada büyük saygı görüyorlar. Moldova için Türkiye hizmet alımları ve tedarik zincirleri açısından çok önemli bir ülkedir. Diğer taraftan, Moldova'daki Gagavuz kardeşlerimizle olan gönül bağımız da ilişkilerimizi güçlendiren bir faktördür.

Şu anda en önemli konumuz Sayın Bakanımızın da konuşmalarında üzerinde durdukları dijital değişim, iş yapma şekillerinin bu doğrultuda hızla değişmesi gerekmektedir. Online iş toplantılarına ağırlık verilmesi, yurtdışında çok ziyaret edilen internet sitelerine Bakanlık destekli reklam ve tanıtım materyallerinin yerleştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, ticarete dijital değişim ve dönüşümle ilgili Bakanlığımızın iş insanlarını destekleyecek bir çalışması var mıdır?

Sn. Ruhsar Pekcan: Sanal ticaret heyeti uygulamalarımıza başladık, bu tür çalışma Moldova için de yapılabilir. İş Konseyleri olarak, sizlerin iş insanlarını sektörlere göre bir araya getirmek suretiyle bir katılımcı portföyü oluşturmanız gerekiyor. Ticaret Müşavirlerimiz de destek verir, ayrıca, bu konuda TİM ile işbirliği yapabilirsiniz.

CİHANGİR FİKRİ SAATÇİOĞLU

Türkiye – Tacikistan İş Konseyi Başkanı

Orta Asya'nın merkezinde yer alan Tacikistan önemli potansiyele sahip olsa da, Türk özel sektörü tarafından yeteri kadar bilinmemektedir. Örnek vermek gerekirse, yaklaşık 10 sene önce gıda sektöründe faaliyet gösterecek fabrikaları tarafımızdan kurularak teslim edilen bir Tacik firması bugün Avrupa'ya yüksek katma değerli gıda ürünleri ihraç edecek konuma geldi. İş Konseyi olarak, bu bilgileri özel sektörümüzle paylaşmak ve Tacikistan'ın bilinirliği konusundaki eksikliği gidermek için çaba gösteriyoruz.

Yaklaşık 12 yıldır Tacikistan'da Türk İhraç Ürünleri Fuarının düzenlenmesi gündemde olsa da, bu proje henüz hayata geçirilemedi. İş Konseyi olarak, bu konuda desteğinizi rica ediyoruz.

Ülkemizde Tacikistan'ın tanıtımı için yapacağımız çalışmalara Ticaret Bakanlığımız yetkilerinin de katılımını arzu ediyoruz.

Sayın Bakanım, COVID-19 sebebi ile birkaç ay gelir kaynağından yoksun kalan ve kredi ile borçlanan küçük şirketler kredi borçlarını ödeyecek geliri sağlayamadıkları takdirde ciddi ekonomik sıkıntılarla karşı karşıya kalacaklardır. Bu hususta etkili önlemler alınması konusunu takdirlerinize arz ederiz.

Sn. Ruhsar Pekcan: Türk İhraç Ürünleri Fuarı'nı Türkmenistan'da da yapamadık. Salgın dönemi geride kaldıktan sonra hem Tacikistan'da hem de Türkmenistan'da bu fuarlarımızı gerçekleştirmeyi ümit ediyoruz.

Esnaflar ve KOBİ'lere kredi geri ödemeleri konusundaki çalışmalarımız da sürüyor. Bakanlığımız görev alanında bulunan Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Birlikleri Merkez Birliği (TESKOMB) üzerinden alınan kredilerle ilgili çalışmamız var. Halk Bankası kredileri hususunda ise Hazine ve Maliye Bakanlığımız ile ayrıca görüşme yaparız.

SÜLEYMAN CİLİV

Türkiye – Afganistan İş Konseyi Başkanı

Malumları olduğu üzere, Afganistan’da Cumhurbaşkanlığı seçimleriyle ilgili sorunlar yaşanmaktadır. Bu sorunun Haziran başı itibarıyla çözüleceğini ve önümüzdeki 5 senelik dönemin istikrar ve kalkınma dönemi olacağını düşünüyoruz. Biz de firma olarak bu süreçte baraj yatırımı projemizle yer almaktayız.

Afganistan’ın en önemli sorunu elektrik enerjisi temini olup, Tacikistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve İran’dan elektrik ihtal etmektedir. COVID-19 salgını nedeniyle ödemelerde sıkıntılar yaşansa da, bu ülkeler Afganistan’a kolaylık sağlayarak, ödemelerini ertelemektedirler. Hindistan gibi bazı ülkelerin ise önemli finansal destek paketleri ile Afganistan’daki projelerde yer aldıklarını biliyoruz. Bizim de Türkiye olarak Afganistan’a COVID-19 ile mücadele kapsamında yardımda bulunmamız ve önümüzdeki 5 yıllık dönemde Afganistan’ın yanında yer almamız gerektiği kanaatindeyim.

Sn. Ruhsar Pekcan: Diğer ülkelere COVID-19 kapsamında yapılan yardımlarla ilgili çalışmalar Dışişleri Bakanlığımız koordinasyonunda yürütülmekte, benzer talepler kendileri tarafından toplanmaktadır. Bu kapsamda yardımlarımızın 55’ten fazla ülkeye ulaştığını biliyoruz. Afganistan, Tacikistan ve diğer ülkelere benzer talepler varsa, bunları Dışişleri Bakanlığımıza ulaştırarak, öncelik tanınması için çalışma yapılabilir. Süleyman Beyin belirttiği gibi, bu ülkelere varlığımızı biraz daha fazla hissettirmemiz lazım.

CENGİZ GÜL

Türkiye – Moğolistan İş Konseyi Başkanı

2019 yılında Moğolistan ile diplomatik ilişkilerimizin 50'nci yıldönümünü kutladık. Bu çerçevede Moğolistan, Türkiye'yi sınır komşusu bulunan ülkeler listesine dahil etti. Başka deyişle, biz şu an Çin ve Rusya gibi, Moğolistan'ın fiziki sınırı bulunan ülke olarak kabul ediyoruz. Ülkede hayvancılık, deri ve türevleri konusunda iyi bir potansiyel bulunsa da, bizim bu alanlarda henüz fazla çalışma imkanımız olmadı. Sağlık alanında Moğolistan'ın Türkiye'den küçük bir beklentisi olmasına rağmen, buna maalesef karşılık verilemedi. Önümüzdeki dönemde bu konuda bir adım atılabilir mi?

Diğer taraftan, Moğolistan'a yönelik Eximbank kredilerinin kullanılabilir duruma gelmesi bu ülke ile ticari ve ekonomik işbirliğimizin gelişmesine önemli katkıda bulunacaktır.

Sn. Ruhsar Pekcan: Hayvancılık ve deri ürünleri konusunda geçtiğimiz dönemde Moğolistan'a öncelik tanıdık, fakat şu an ilave tavizler içeren Genelleştirilmiş Tercihler Sistemini (GSP+) uygulamadan kaldırdık, hiçbir ülkeye böyle bir ayrıcalık tanımıyoruz. Moğolistan ile serbest bölgeler kurulması konusunda mutabakat zaptımız var. Arzu etmeleri halinde bu konuyu da tekrar gündeme alabiliriz.

ALİ GALİP SAVAŞIR

Dünya Türk İş Konseyi (DTİK)
Avrasya Bölge Komitesi Başkanı

Avrasya coğrafyasında faaliyet gösteren bütün Ticaret Temsilcilerimiz, bazı ülkelerde kadro yetersizliği olmasına rağmen, COVID-19 döneminde büyük fedakarlıkla çalışmalarını sürdürmektedirler. Moskova Ticaret Müşavirliğimiz başta olmakla, kendilerine sizin şahsınızda teşekkür etmek istiyorum.

Salgın nedeniyle devletimiz tarafından alınan tedbirlerin uygulanması sırasında mücbir sebep tespiti açısından bazı sorunlar yaşanmaktadır. Zira firmaların imalat birimleri tedbirler kapsamına alınırken, ihracatla ilgili çalışmaları yürüten birimler bu kapsamın dışında tutulmaktadır. Bakanlık olarak bu konuyu yeniden ele almanız hususunu takdirlerinize arz ederim.

Sn. Ruhsar Pekcan: Pandemi sürecinin başlarında mücbir sebep kapsamına sınırlı sayıda sektör dahil edildi. Fakat ilerleyen dönemde neredeyse bütün sektörler salgından etkilendi. İstişare kurullarımızla yapılan toplantılarda bu konuda bize iletilen talepleri hemen hemen her hafta ilgili Bakanlarımızla değerlendiriyoruz.

PROF. DR. İRFAN GÜNDÜZ

Sektörel İş Konseyleri Koordinatör Başkanı

/ Eğitim Ekonomisi İş Konseyi Başkanı

COVID-19 nedeniyle askıya alınan ya da iptal edilen tanıtım faaliyetlerinin yerine dijital tanıtım etkinlikleri ve fuarların teşvik kapsamına alınması önem taşımaktadır. Dijital eğitim ve mesainin yapıldığı Zoom ve benzeri programların yerine yerli ve milli yazılımların desteklenerek hayata geçirilmesi gerekir. Dijital süreçler ve eğitim ile pek çok problemi çözebiliriz. Bu konuda Bakanlığımızın öncülüğünü takdirle karşılıyor ve bu hususların desteklenmesini arz ediyoruz.

Hükümetimize iletilmek üzere de Enerji İş Konseyimizin Yenilenebilir Enerji Kaynakları Destekleme Mekanizması (YEKDEM)'nin geçerlilik tarihinin uzatılması talebini görüşlerinize arz ederim.

Sn. Ruhsar Pekcan: Dijital eğitimle ilgili Milli Eğitim Bakanlığımızın yaptığı çalışmalar ve Elazığ-Malatya depreminin ardından devreye aldığı uzaktan eğitim programının faydalarını pandemi döneminde daha iyi anladık. Bugün ülkemizin çevrimiçi sistemle eğitim verebilecek hale gelmesini memnuniyetle görüyoruz.

Sanal fuar ve sanal ticaret heyeti desteklerimiz dün itibarıyla Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından onaylandı. Bugün konuyla ilgili Cumhurbaşkanlığı makamına başvurarak, en kısa sürede Resmi Gazete’de yayınlanmasına gayret edeceğiz.

Dijital eğitim konusunda Bakanlığımız ciddi çalışmalar yürütüyor. 5 Mart’ta “Sanal Ticaret Akademisi”ni devreye almıştık. Her seviye ve kesimden vatandaşlara genel ticaret, dış ticaret uygulamaları ve girişimcilik eğitimleri veriyoruz. 81 ilden bu programa katılan birçok kişi sertifikalarını da aldı. Son verilere göre 17.000 kişinin eğitim aldığı bu program aynı zamanda çok iyi bir akademik çalışma oldu. Ayrıca, kadın girişimciler ve genç girişimcilere yönelik “Export Akademi” eğitimlerimiz

vardı. E-ticaret, online ödeme sistemleri gibi konuları içeren bu eğitimleri de Nisan ayında online platforma taşıyarak, esnaf ve KOBİ'lerimize de açmış olduk.

Devlet desteklerimizi elektronik sisteme taşıdık. Yazılım süreci devam eden “Akıllı İhracat Platformu” devreye girdiği andan itibaren ihracatçı ürünlerini tanımlayıp, onunla ilgili gümrük sürecini, bu ürünün dünyadaki ithalatçıları, potansiyel pazarlardaki gümrük mevzuatını, varsa Türkiye'ye yönelik koruma engellerini, sevk kanallarını ve ödeme şekillerini görebilecek. Sistemi bu yılın sonuna kadar tamamlayarak, iş dünyasının kullanımına sunacağız.

YEKDEM için de Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız ile iletişime geçeceğiz.

TURGUT ERKESKİN

Lojistik İş Konseyi Başkanı

Bu zor süreçte destekleriniz için sektörümüz adına teşekkür ederiz. İş ve hareket kapasitemizi korumaya çalışsak da, mal ticareti çok azaldı, bu nedenle lojistik sektörü hacim kriziyle karşı karşıyadır. Motorlu taşıtlar vergisinde Temmuz ayı için muafiyet talep ediyoruz. Ayrıca zorunlu trafik sigortasında da indirim beklentimiz var. Lojistik sektör firmalarına, navlun ödemelerinin kanunda belirtilen 30 günlük süreler içerisinde yapılması çok önemlidir.

Sektör olarak daha önce yaşanan kur şokunun etkilerinden yeni sıyrılırken, salgına yakalandık. Salgın bir süre daha devam edeceği için iş süreçlerimiz adapte etmemiz lazım. Önümüzdeki dönemde ülkelerin ticari tercihleri değişecek, Türkiye'ye yönelik mal ve hizmet talepleri artacaktır. Artışı karşılamak için, aynı zamanda olası yeni salgın dalgasına da hazırlık anlamında dış ticaretin temassız yapılması çok doğru bir adım. Lojistik sektörümüzün de kendi işlemlerini evraksız yapabilmesi için çalışmalarımız ve önerilerimiz bulunmaktadır. Gerek liman gerek TIR taşımacılığında iş süreçleri hala matbu evrak üzerinden yapılmakta, dijital ve analog sistem birlikte kullanılmaktadır. Bununla ilgili bir çalışma grubu kurup bizi de dahil edebilirsiniz, önemli mesafe kat ederek maliyetlerimizi azaltabiliriz.

Salgın sonrasında Avrupa'dan Türkiye'ye olumlu bir yönelim gözlenmektedir. Kotaların kaldırılması ve şoför vizelerinde esneklikler sağlanması da bu yönelimi fırsata dönüştürmemize olanak sağlayacaktır.

İran'a yönelik tren geçişleri durduğu için vagonlarla mal ticareti yapamıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları (TCDD) bu dönemde Van –Tatvan geçişlerini bile yapamazken, lojistik firmalarımız Bakü – Tiflis – Kars demiryolu

hattının işletmesinde yer alamamaktadır. Olası senaryoları değerlendirirken, tek bir firma üzerinden bu hattın işletilmesinin sakıncalı olduğunu düşünüyoruz. TCDD'nin bu hattın kullanımını bütün sektöre yayması gerekmektedir.

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı çerçevesinde 15 yıl önce lojistik dernekleri federasyonu kurulması ile ilgili anlaşma yapıldı, fakat süreci maalesef tamamlayamadık. Bu anlaşmayı işler hale getirebilirsek, bölgeye yönelik işlemlerin yeknesaklığını artırarak, tek işlemle bütün ilgili ülkelerde geçerliliği olan süreçler tasarlanabilir.

Sn. Ruhsar Pekcan: Lojistik en temel sektörlerimizden birisidir. İş Kanunu'nda yer alan ödeme süresi maddelerine özel sektörün riayet etmesi çok önemli. Sınır kapılarında dijitalleşmeyle ilgili süreçler tamamlandı, bu konudaki eksikler tekrar gözden geçirilecek. Bu alanda Serbest Bölgeler Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü ile Lojistik İş Konseyi bir çalışma grubu oluşturarak, sürece katkı verebilir. İran'la ticareti bugün itibarıyla tekrar başlatacağız. Bu konuda karşı taraftan kaynaklanan sebeplerden dolayı bir duraksama söz konusuydu. Irak ve İran ile karayolu da yakında açılacaktır.

Bakü – Tiflis – Kars tren yolunun işletilmesiyle ilgili de Uluslararası Nakliyeciler Derneği (UND) ve DEİK'in de yer alacağı bir toplantıda Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığımız ile konuyu görüşebiliriz. EİT ülkeleri lojistik dernekleri federasyonu anlaşmasının çalışır hale getirilmesi konusunda düşüncemiz olumludur. Serbest Bölgeler Yurtdışı Yatırım ve Hizmetler Genel Müdürlüğü ve sizlerin de katkılarıyla bu konuda çalışma yapabiliriz.

DR. REŞAT BAHAT

Sağlık İş Konseyi Başkanı

Türkiye’de 2000’e yakın sağlık kuruluşu içerisinde yer alan 567 özel sağlık kuruluşunda toplam 340.000 çalışan istihdam edilmektedir. Ülke genelinde toplam 42.000 hasta yatağı bulunmakta olup, nitelikli yoğun bakım hasta yatağı sayımız 16.000’dir. Özel sağlık kuruluşları Türkiye’deki yoğun bakım yatak ihtiyacının yüzde 65’ini karşılamaktadır. 2,5 milyar dolar sağlık turizmi geliri elde eden Türk sağlık sektöründe 42.000 doktor görev yapmaktadır.

Pandemi döneminde diğer sektörlerle göre daha emek yoğun ve riskli alanlarda çalışan sağlık personelinin maliyetleri ciddi oranda artmış ve belirli şartları karşılayan özel hastaneler pandemi hastanesi olarak hizmet vermeye başlamıştır. Hastaneler dolu olmasına rağmen, tek bir hastalıkla, yani COVID-19’la mücadele edilmektedir. Pandemi hastanelerinde fark alma yasağı sebebiyle özel hastanelerin ciroları yüzde 20’lere düşmüş, uçuşların yapılamaması sonucu yabancı hasta akışı da durma noktasına gelmiştir. Ülkemizin koronavirüs ile mücadelede gösterdiği başarı ve Avrupa ülkeleri dahil, pek çok ülkeye göre düşük seyreden ölüm oranları neticesinde, Türk sağlık sektörü dünyada ilgiyle izlenmekte ve takdir edilmektedir. Bugün bütün dünya Türk sağlık sisteminin başarısını konuşmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yapılan Sağlıkta Dönüşüm Programı’nın ne kadar doğru bir hamle olduğunu bugün daha net görüyoruz. T.C. Sağlık Bakanlığı’nın liderliği sayesinde, yaşlılarımızın da iyi izole edilmesiyle pandemi yönetiminin başarısı perçinlenmiş oldu. Pandeminin birinci aşamasını başarıyla tamamlayan bir ülke olarak sağlık turizmi için sınırları ve uçuşları tedricen açmaya başlarken, pandeminin ilk aşamasını belki birkaç yılda tamamlayabilecek olan ülkelerle sağlık turizmi alanında kıyaslanmayacak kadar önde olacağımız bir döneme adım atıyoruz. Yani halk sağlığı problemi olan Hindistan gibi ülkelerde

pandemiye kısa sürede bitirmenin imkanı olmayıp, bu ülkelerin sağlık turizmine geçiş yapmaları da çok gecikecektir.

Pandemi dönemi ile ülkelerin sağlık sistemleri ve işleyişleri, özellikle de pandemi yönetim becerileri sorgulanmaya başlanmıştır. Bu dönemde demokрасisi gelişmemiş Çin, Rusya gibi ülkelerden gelen pandemi haberlerinin sağlıklı olmadığı kanısında olmakla berabe, salgının yönetimi alanındaki başarılarıyla en çok Almanya, Güney Kore, Avustralya, Japonya ve Türkiye öne çıktı. Bu ülkelerin başlıca ortak özelliği sağlık sisteminde özel sağlık kuruluşlarının payının en az yüzde 25 olması ve sosyal güvenlik şemsiyesi altında halkın tümünün COVID-19 tedavisi imkanından yararlanabilmesidir.

Sn. Ruhsar Pekcan: Türk özel sağlık sektörünün prim ve maaş desteğine ihtiyacı var. Eximbank desteklerinin sağlık sektörünü de kapsaması gerektiği kanısındayız. Mevcut kredilerin ertelenmesi, COVID-19 aşısı bulunana veya hastalığa karşı toplum bağışıklığı kazanılana kadar, yeni normalleşme döneminde maske, sosyal mesafe ve diğer kurallara sıkı bir şekilde uyarak, dijitalleşme çalışmalarını artırmamız ve ticareti her alanda yeniden canlandırmamız gerekmektedir.

MUNİS ÖZER

Uluslararası Teknik Müşavirlik İş
Konseyi Başkanı

Teknik müşavirlik sektörü mimarlık, mühendislik ve teknik danışmanlık hizmetleri veren, tek sermayesi ülkemizde yetişmiş insan gücü olan, her platformda inşaat sektörünün itici gücü olarak tanımlanan ve yüksek katma değer yaratan bir sektördür. Bazı zorluk ve duraksamalar olsa da, salgın döneminde yurtdışındaki projelerimize ait kontrollük hizmetleri devam etmektedir. Yurt içindeki projelerimiz, kamuya ait olanlar dışında, büyük ölçüde askıya alınmıştır. Kamuya ait işlerimizde de gecikmeler söz konusudur. Yurtiçi ve yurtdışındaki ofis faaliyetlerimiz asgari gereksinimi sağlayacak şekilde azaltılarak, online çalışma düzenine geçilmiştir.

Sektörümüz, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde COVID-19 salgınından doğrudan etkilenen sektörler kapsamına alınmamıştır. Bu hususun ivedilikle yeniden ele alınmasını bekliyoruz. Konu Hazine ve Maliye Bakanımıza iletildi, fakat talebimizin karşılanması için sektörümüzü çok iyi tanıyan Ticaret Bakanlığımızın da desteklerini bekliyoruz.

Kısa çalışma ödeneği uygulamasında sektörümüze öncelik verilerek, bu uygulamanın normalleşme sürecinden sonra 6 ay daha devam ettirilmesi gerekmektedir. Kamu projelerinde salgının mücbir sebep sayılarak süre uzatımı ve fiyat farkı verilmesini beklemekteyiz. Sektörümüz için banka kredi ödemelerinin ertelenmesi ile düşük faizli kredi imkanlarının ve Kredi Garanti Fonu (KGF) desteklerinin sağlanması, firmalarımızın kamu sektöründen alacaklarının hızlandırılması salgın sürecinde öncelikli taleplerimizdir.

Sn. Ruhsar Pekcan: Teknik müşavirlik sektörünün yurtdışında maalesef müteahhitlerimiz kadar etkili olamadığını görüyoruz. Bu hususu Cumhurbaşkanımızla yapılan görüşmelerde dile getirerek, yurt içindeki önemli projelerde teknik müşavirlerimize öncelikli imkanlar sağlanmasını belirttik. Ayrıca teknik müşavirlik sektörünün mücbir sebeple ilgili talebini zaten Hazine ve Maliye Bakanlığımıza ilettik. Bu konuyu tekrar gündeme getirip takip edeceğiz.

ABDULLAH ÇEREKÇİ

Yurt Dışı Yatırımlar İş Konseyi Başkanı

Her kriz beraberinde fırsatları da getirirken, önemli ihraç pazarlarımızda şirket satın alma imkanları da gündeme gelecektir. Özellikle Batı Avrupa’da belli alanlarda uzmanlaşmış orta ölçekli birçok şirket var. Elektronik, yazılım, teknik tekstil, otomotiv yan sanayi gibi sektörler ciddi fırsatlar barındırmaktadır. Ticaret Bakanlığımızın bu konuda öncü rol oynayabileceği ve firmalarımıza gerekli desteği sağlayacağına dair beklentimiz var.

Sn. Ruhsar Pekcan: Batı Avrupa’da üçüncü kuşağa devirde zorluk yaşayan birçok aile şirketi bulunmaktadır. Bu şirketler satın alındıkları takdirde, sahip oldukları nitelikli müşteri portföyü sayesinde şirketlerimize pazar penetrasyonu açısından büyük fayda sağlayacaklardır. Hazine ve Maliye Bakanımızın da bu konudaki teşvik ve ivme kredisi kapsamında destekleri çok önemli. Ticaret Bakanlığı olarak marka satın almaya yönelik danışmanlık hizmetleri alınacaksa, 200.000 dolar tavan olmak üzere, yüzde 60 oranında desteğimiz bulunmaktadır. Eğer satın alınan firma teknoloji firmasıysa, bu rakamlar sırasıyla 500.000 dolar ve yüzde 75 oranında destek olarak yükselmektedir. Marka satın alım işlemlerinin finansmanına gelince, Türk Lirası cinsinden kredilerde 2 milyon dolara kadar olan anlaşma tutarlarına yönelik yüzde 5, döviz kredilerinde ise yüzde 2 oranında desteklerimiz bulunmaktadır. Teknoloji şirket alımlarındaysa 3 milyon dolara kadar olan krediler bu destek kapsamına girmektedir.

TÜRKİYE – AVRASYA, YURTDIŞI YATIRIMLAR VE
SEKTÖREL İŞ KONSEYLERİNİN T.C. TİCARET BAKANIMIZ
SAYIN RUHSAR PEKCAN İLE BULUŞMASI

NAİL OLPAK
DEİK Başkanı

CANER ÇOLAK
Genel Sekreter

AYŞEGÜL GÖK ARICAN
Sorumlu Genel Sekreter Yardımcısı

AVRASYA İŞ KONSEYLERİ

NURENGİZ EŞKİ
Bölge Direktörü
Tel: +90 212 339 50 54
E-posta: neski@deik.org.tr

ELNUR OSMANOV
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 67
E-posta: eosmanov@deik.org.tr

TUĞBA BAL BAHAR
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 55
E-posta: tbal@deik.org.tr

ALPEREN AY
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 59
E-posta: aay@deik.org.tr

DÜNYA TÜRK İŞ KONSEYİ (DTİK)

MURAT CAN MENTEŞ
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: + 90 212 90 212 339 50 15
E-Posta: mmentes@deik.org.tr

CANAN SAYAR İPEK
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: + 90 212 90 212 339 50 11
E-Posta: csayar@deik.org.tr

SEKTÖREL İŞ KONSEYLERİ

ÇİĞDEM BİRGİN
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 49
E-posta: cbirgin@deik.org.tr

BAŞAK CANBULAT
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 84
E-posta: bcanbulat@deik.org.tr

BARIŞ SAZAK
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 89
E-posta: bsazak@deik.org.tr

YURT DIŞI YATIRIMLAR İŞ KONSEYİ

BARIŞ SAZAK
İş Konseyi Koordinatörü
Tel: +90 212 339 50 89
E-posta: bsazak@deik.org.tr

**Semineri izlemek için lütfen
tıklayınız.**

**DEİK üyeliği için lütfen
tıklayınız.**

